

Rimski grob z zrcalcem z Lipičarjevega vrta na Mostu na Soči

Miha Mlinar, Tolminski muzej

Lipičarjevim z Mosta na Soči, iz Nove Gorice, Radencev in Beograda

Na območju železnodobnega grobišča na Mostu na Soči je bil raziskan žgan rimski grob, verjetno s konca 3. stol. n. št., lahko pa je tudi mlajši. Odkritja posameznih rimskih grobov na prostoru železnodobnega grobišča kažejo na trdoživo tradicijo pokopavanja na levem bregu Idrijce. Železnodobna prežitka sta tudi način pokopa in izdelava grobne konstrukcije.

Ključne besede: Posočje, Most na Soči, rimska grobišča, žgan grob, svinčeno zrcalce

At Most na Soči within the Iron Age necropolis on the left bank of Idrijca river a roman cremation grave was uncovered. It's dated back to the 3rd century, but could be even younger.

The discoveries of the individual roman graves within the area of the Iron Age cemetery show the tradition of burying at the left bank of the Idrijca river; a part of tradition are also the type of burying and the form of a grave construction.

Keywords: Posočje, Most na Soči, roman necropolis, cremation grave, lead mirror

Most na Soči je izjemno arheološko najdišče z odkritimi sledovi poselitve iz bronaste dobe, železne dobe, rimskega in poznoantičnega časa ter z najdbami iz zgodnjega srednjega veka in mlajših arheoloških obdobj.¹ Tolminski muzej je na parc. št. 949,

943/1 in 940/2 k. o. Most na Soči 5. 4. in 11. 4. 2016 izvajal arheološko dokumentiranje ob izkopu treh jam za temelje betonskih drogov nizkonapetostnega omrežja.² Med izkopom prve jame (TS 1) je bil na parc. št. 949, k.o. Most na Soči na t.i. Lipičarjevem vrtu raziskan žgan rimskodoben grob, izkopa druge in tretje jame (TS 2, 3) sta bila arheološko negativna.

Območje izkopov se nahaja na prostoru prostranega železnodobnega grobišča³ na levem

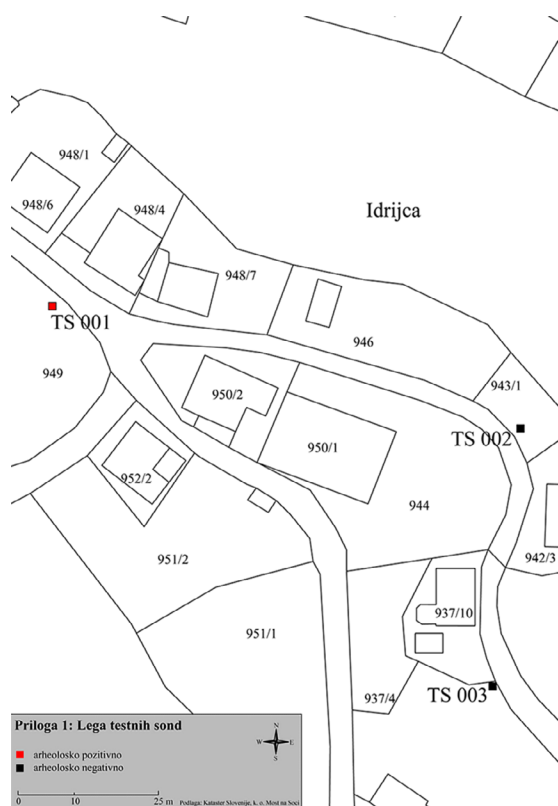
Mostu na Soči 2000 do 2001 (Tolmin: Tolminski muzej, 2002); Miha Mlinar, Rok Klasinc, Martina Knavs. "Zaščitne arheološke raziskave na Mostu na Soči leta 2001. Najdišča Maregova guna, Štulčev kuk in Plac." *Arheološki vestnik* 59 (2008): 189–208.

² Naročnik del je bila Elektro Primorska d.d. Arheološke raziskave je izvedla ekipa Tolminskega muzeja (Miha Mlinar) pod nadzorom ZVKDS OE Nova Gorica (Patricija Bratina). Kovinski predmeti so bili konservirani v delavnicah Goriškega muzeja v Solkanu (Jana Šubic Prislán, Andrej Ferletič), najdbe je izrisala Nataša Grum in jih hrani Tolminski muzej.

³ Glej: Marchesetti, *La necropoli di S. Lucia presso Tolmino, scavi del 1884*, 1886; Marchesetti "Scavi nella necropoli di S. Lucia presso Tolmino." 1893; Teržan, Trampuž Orel, Lo Schiavo *Most na Soči (S. Lucia)*

¹ O arheologiji Mosta na Soči glej: Carlo Marchesetti, *La necropoli di S. Lucia presso Tolmino, scavi del 1884* (Trieste: Tipografia del Lloyd Austriaco, 1886); Carlo Marchesetti "Scavi nella necropoli di S. Lucia presso Tolmino." *Bollettino della Società Adriatica di Scienze Naturali in Trieste* 15, (1893): 3–320; Biba Teržan, Neva Trampuž. "Prispevek h kronologiji svetolucijske skupine." *Arheološki vestnik* 24, (1973): 416–460; Stane Gabrovec, Stane, Drago Svoljšak, *Most na Soči (S. Lucia)* 1. Katalogi in monografije 22 (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1983); Biba Teržan, Fulvia Lo Schiavo, Neva Trampuž Orel. *Most na Soči (S. Lucia)* 1. Katalogi in monografije 23/1 (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1984); Biba Teržan, Fulvia Lo Schiavo, Neva Trampuž Orel. *Most na Soči (S. Lucia)* 2. Katalogi in monografije 23/2 (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1985); Mitja Guštin, *Posočje v mlajši železni dobi = Posočje in der jüngeren Eisenzeit*. Katalogi in monografije 27 (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1991); Drago Svoljšak, "Posočje v bronasti dobi." *Arheološki vestnik* 39/40 (1988/89): 367–386; "Zametki urbanizma v železnodobni naselbini na Mostu na Soči." *Arheološki vestnik* 52 (2001): 131–138; Miha Mlinar, *Nove zanke svetolucijske uganke. Arheološke raziskave na*

bregu reke Idrijce, ki je registrirana enota nepremične kulturne dediščine Most na Soči – Arheološko najdišče Sveta Lucija (EŠD 470) in hkrati arheološki spomenik Občine Tolmin. Z območja železnodobnega grobišča so znani tudi posamezni rimskodobni grobovi, tako žgani⁴ kot tudi eden skeleten,⁵ sicer pa so Rimljani svoje pokojne pokopavali na desnem bregu Idrijce, vzhodno od naselbinskega prostora.⁶

Slika 1: Lega izkopanih jam 1, 2 in 3 (izris: Ana Hawlina, podloga: Atlas Okolja Slovenije, ARSO).

Odkritje groba

Arheološkega dokumentiranje ob gradnji se je izvajalo med strojnim odstranjevanjem ruše in gornjih zemljenih plasti (SE 1, 2) v testni jami 1 (TS 1). Arheološka sonda velikosti 130 x 130 cm je bila izkopana na zahodnem robu Lipičarjevega vrta (parc. št. 949, k.o. Most na Soči). Med strojnim odstranjevanjem ruše in zemljene plasti se je na globini 85 cm pojavila lapornata plošča, ki je nakazovala možnost obstoja žganega groba. Sledil je ročni arheološki izkop, s katerim je bil dokumentirano raziskan žgan grob s pridatki. Grobna jama je bila vkopana v ilovico vse do ravne geološke osnove, ki jo predstavlja apnenčasta plošča na globini 120 cm pod današnjo hodno površino. Z zahodne strani so jama obdajale zložene lapornate plošče. V močni žganini, debeline 25 cm, ki je bila neposredno pod lapornato ploščo, so bili odkriti svinčeni okvir ogledalca, več odlomkov keramične oljenke, železna pločevina z dvema luknjicama ter steklene jagode, lesno oglje grmade in sežgane človeške kosti. Slednje so bile skoncentrirane na dnu grobne jame, nekaj koščic je bilo odloženih tudi na lapornato nagrobno ploščo. Približno 20 cm nad njo so bili v severnem profilu odkriti odlomki rimskodobnega vrča, kar verjetno predstavlja sled pogrebnega običaja.

Vsa žganina je bila med izkopom grobne jame zbrana in nato mokro presejana v Tolminskem muzeju. Med tem postopkom je bilo odkritih več najdb, predvsem drobnih steklenih jagod, drobcev oglja in sežganih človeških kosti. Človeški kostni ostanki so tehtali 545 g. Glede na opravljeno antropološko analizo gre verjetno za žensko, staro 20–40 let.⁷

Opredelitev grobnih najdb

V žganini raziskanega žganega groba so bili odkriti svinčen okvir zrcalca,⁸ odlomki keramične oljenke, podrobneje neopredeljena železna ploščica z dvema luknjama, steklene jagode ogrlice, v

1. 1984; *Most na Soči (S. Lucia)*. 1985; Mlinar, *Nove zanke svetolucijske uganke. Arheološke raziskave na Mostu na Soči 2000 do 2001*, 2002.

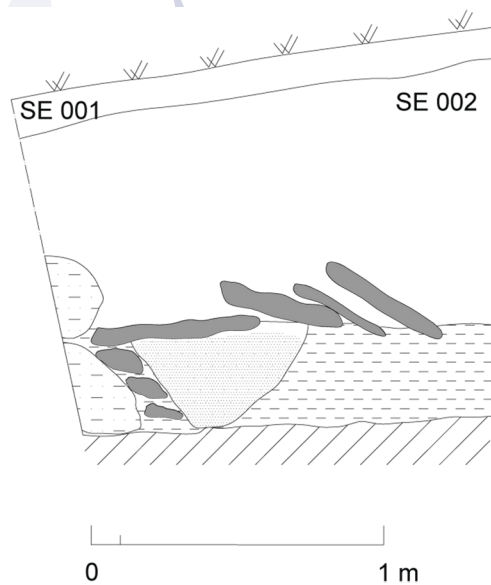
4. (Marchesetti, "Scavi nella necropoli di S. Lucia presso Tolmino," 321; Mlinar 2005: 334).

5. Mlinar 2005: 334, Fig. 8.

6. To grobišče z okoli 180 grobovi je še neobjavljeno. Drago Svovljšek, Beatrice Žbona Trkman, "Načini pokopa v prazgodovini Posočja," *Materiali* 20 (1985): 88.

7. Analizo je opravila dr. Petra Leben Seljak, neobjavljeno poročilo hrani Tolminski muzej.

8. Med postopkom spiranja žganine so bili odkriti tudi drobni delci stekla ogledala.

- prodnik
- ilovica (SE 006)
- žganina (SE 004)
- grobna konstrukcija iz lapornih plošč (SE 003)
- apnenčasta geološka podlaga (SE 007)

Slika 2: Prezrez rimskodobnega groba iz testne jame 1 - SE 1: ruša in vrhnja zemljena plast, SE 2: zemljena plast, SE 3: lapornate plošče, SE 4, 5: grobna jama s polnilom, SE 6: ilovnata plast, SE 7: kamnita geološka osnova (risba: Ana Hawlina).

Slika 3: Pogled na grobno jama pod lapornatimi ploščami (foto: Miha Mlinar, fototeka Tolminskega muzeja).

profilu jame so bili nad lapornato ploščo odkriti še odlomki enoročajnega vrča.

Ogledalo je ženski simbol, ki je s svojo odsevajočo površino podloga študiju simbolike znanja, spoznanja in modrosti.⁹ Prenosna ogledalca (zrcalca) predstavljajo nepogrešljiv del ženskega toaletnega pribora in so bila v antiki izdelana predvsem iz srebra ali bronca, veliko manj je bilo svinčenih. Majhna zrcala s trakastim svinčnim okvirjem in notranjosti iz stekla so znana že od zgodnje cesarske dobe dalje. Okvirji so bili po navadi dodatno okrašeni, lahko tudi z napisi, kar verjetno kaže tudi na njihovo apotropijsko funkcijo. Tudi edinstveni primerek z Mosta na Soči (*kat. št. 1*) je po zunanji površini okrašen z geometrijskim okrasom.

Slika 4: Svinčen okvir zrcalca iz žganine groba (foto: M. Mlinar, fototeka Tolminskega muzeja).

Svinčeni okvirji zrcalc so značilni predvsem za drugo polovico 3. in 4. stoletje n. št. in so vezani na široko območje med Malo Azijo, srednjo Evropo in Mediteranom, veliko jih je bilo odkritih tudi na balkansko-panonskem prostoru.¹⁰ Glede na analizo grobnih pridatkov je jasno, da so bila svinčena zrcalca značilen pridelek znotraj ženskih grobov,¹¹ hkrati pa so to lahko tudi na-

jdbe iz kulturnih zakopov, ki so bili v povezavi z ženskimi božanstvi, Hero, Venero ali Nimfo.¹² Glede na razprostranjenost in časovno umestitev se domneva, da je izvor svinčenih zrcalc potrebno iskati na podonavsko-balkanskem prostoru, od koder so se razširjali proti Nemčiji na eno in proti Krimu na drugo stran. Zrcalca okrogle oblike, kot je primerek z Mosta na Soči, so značilna predvsem za 3. in 4. stol. n. št. in so vezana na bližnja italska območja, saj jih je največ bilo odkritih prav v Ogleju.¹³ V Sloveniji je takih najdb malo. Svinčenemu okvirju mostarskega zrcalca je po velikosti in okrasu povsem primerljiv okrogel okvir iz posavskega Nevioduna.¹⁴ Glede na primerjave okrasne motivike zunanje površine je mogoče, da so te najdbe tudi na akvilejski prostor prišle iz Panonije, morda že v zadnjih desetletjih 2. stoletja.¹⁵ Na širokem severoitalskem prostoru med Milanom, Padom in Trentom pa so bili okrogli svinčeni okvirji zrcalc sicer odkriti predvsem v grobovih 4. ali celo zgodnjega 5. stoletja n. št.¹⁶

Oljne svetilke ali oljenke so bile osnovno svetilo za osvetlitev bivališč za časa Rimljanov. Prav pogoste so v grobovih, kjer so pokojnemu razsvetljevale večno temo. Veliko jih je bilo odkritih tudi na Mostu na Soči, tako znotraj naselbine kot tudi grobišča.¹⁷ Uporaba poznih pečat-

⁹ Jean Chevalier, Alain Gheerbrant. *Slovar simbolov. Miti, sanje, liki, običaji, barve, števila* (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993), 401–402.

¹⁰ Primerjaj Dragana Spasić, "Antička olovna ogledala iz Narodnog muzeja u Požarevcu = Antique Lead Mirrors from the National Museum in Požarevac." *Viminacium* 10, (1995), 29–68.

¹¹ Tudi glede na opravljeno antropološko analizo gre verjetno za ženski pokop.

¹² Giulia Baratta, "Ars plumbaria Sardiniae? Gli specchietti in piombo del Museo Archeologico G.A. Sanna di Sassari: appunti preliminari per un catalogo generale." V *L'Africa romana, I luoghi e le forme dei mestieri e della produzione nelle province africane, Atti del XVIII Convegno di Studio*, ur. Marco Milanese, Paola Ruggeri, Cinzia Vismara, (Roma: Carocci 2010), 1155; Uboldi, Marina. "Specchietti simbolici in vetro e piombo dalle necropoli milanesi dell'Università Cattolica e di via Madre Cabrini." V *Archeologia classica e post-classica in Italia e Mediterraneo. Scritti in ricordo di Maria Pia Rossignani*. Contributi di archeologia 8, ur. Silvia Lusuardi Siena et al., 97–106 (Milano: Vita e Pensiero, 2016).

¹³ Maurizio Buora, Magnani, Stefano. "Cornici in piombo per specchi da Aquileia e dal suo territorio." *Instrumentum* 41, (2015), 17.

¹⁴ Sonja Petru, Peter Petru. *Neviodunum (Drnovo pri Krškem)*. Katalogi in monografije 15 (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1978), 67, T. 22: 19.

¹⁵ Buora, Magnani, "Cornici in piombo per specchi da Aquileia e dal suo territorio," 17.

¹⁶ Corti, Carla 2016. "Cornici in piombo per specchi: nuovi ritrovamenti dall'Aemilia." *Quaderni Friulani di Archeologia* 25, (2015), 192.

¹⁷ Miha Mlinar, Verena Perko, Beatrice Žbona Trkman 2015: "Rimskodobne oljenke z Mosta na Soči: naselbina, grobišče II, najdišče Repec." *Goriški letnik* 37–38 (2013–2014): 115–123.

nih oljenk z odprtim kanalom vrste Loeschcke X oz. Buchi X, kakršna je bila fragmentarno odkrita znotraj žganega groba z Lipičarjevega vrta na Mostu na Soči (*kat. št. 3*), gre lahko v 3. in 4. stoletje.¹⁸ To nakazuje npr. oljenka iz groba 8 z grobišča Javor pri Dolnjem Zemonu¹⁹ kot tudi primerljive najdbe z rimskodobnega grobišča na desnem bregu Idrije na Mostu na Soči.²⁰

Steklene jagode so značilen pridatek ženskih grobov, a so datacijsko precej neobčutljive.²¹ Primerljive dvo in veččlenaste sodčaste jagode ter modre bikonične jagode, kakršne so bile odkrite v grobu z Lipičarjevega vrta (*kat. št. 5*), se lahko namreč pojavijo že v grobovih iz 2. polovice 2. stoletja,²² lahko jih dobimo v poznorimskih grobovih, kot kažejo npr. najdbe z grobišča Pristava na Bledu,²³ ali celo v zgodnesrednjeveških kontekstih.²⁴

Zaradi nekaterih grobnih pridatkov, ki so lahko bili v skoraj nespremenjenih oblikah v uporabi daljše časovno obdobje (steklene jagode, oljenka), je časovna opredelitev te grobne celote lahko problematična. Predvsem glede na najdbo svinčenega okvirja zrcalca pa jo verjetno lahko umestimo na konec 3. ali v 4. stoletje. Na os-

novi dejstva, da je bil pokop žgan in izveden še povsem v železnodobni tradiciji,²⁵ je verjetnejša datacija konec 3. stoletja. V 4. stoletju so namreč že pričeli postopno opuščati obred sežiganja pokojnih na grmadi in s tem pokop sežganih kosti, kar je bilo z uvedbo krščanstva ob koncu 4. stoletja dokončno prepovedano.

Slika 5: Poskus rekonstrukcije ogrlice iz steklenih jagod (foto: M. Mlinar, fototeka Tolminskega muzeja).

Zaključek

Na parc. št. 949, k.o. Most na Soči na Mostu na Soči (Lipičarjev vrt) je bil med arheološkim dokumentiranjem ob izkopu za temelj betonskega droga raziskan rimskodoben žgan grob, ki ga glede na pridatke (svinčen okrogel okvir zrcala, fragmentarno ohranjena lončena pečatna oljenka, odlomki vrča, steklene jagode ogrlice) lahko opredelimo verjetno na konec 3. ali v 4. stoletja n. št.

Prvi znani podatek o arheoloških najdbah z Lipičarjevega vrta je iz leta 1960, ko so pri urejanju obcestnega jarka nasproti Žagarjeve hiše (Most na Soči 78) odkrili delno uničen žgan grob.²⁶ Tradicija pokopavanja na tem

18 Primerjaj: Janka Istenič, *Poetovio, zabodna grobišča I. Grobne celote iz Deželnega muzeja Joaneuma v Gradcu = Poetovio, the western cemeteries I. Grave-Groups in the Landesmuseum Joaneum, Graz*. Katalogi in monografije 32 (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1999), 153, 157; Verena Vidrih Perko, Aleksandra Nestorović, Ivan Žižek, *Ex Oriente Lux: Roman lamps from Slovenia. 4th International Congress of ILA on Lamps* (Ptuj: Pokrajinski muzej Ptuj Ormož, 2012).

19 Jana Horvat, Beatrice Zbona Trkman, "The 3rd century military equipment in south-western Slovenia." V: ur. Jana, Horvat, *The Roman army between the Alps and the Adriatic*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 31 (Ljubljana: ZRC SAZU, Institut za arheologijo, Založba ZRC, 2016), 114.

20 Mlinar, Perko, Zbona Trkman, "Rimskodobne oljenke z Mosta na Soči: naselbina, grobišče II, najdišče Repele," 118–120, kat. št. 12, 15, 17.

21 Primerjaj Vladimira Bertonec, Kučar, "Nakit iz stekla in jantarja." *Arheološki vestnik* 30, (1979), 257.

22 Claudia Casagrande, "L'età Romana." V: *Belluno. Storia di una provincia dolomitica. Dalla preistoria all'epoca Romana 1*, ur. Paolo Conte, 217–322 (Udine: Forum, 2013), 274, sl. 57.

23 Timotej Knific, "Pridatki iz ženskega groba." V: *Od Rimljanov do Slovanov. Predmeti*, ur. Polona Bitenc, Timotej Knific (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2001), kat. št. 124.

24 Polona Bitenc, "Ogrlice." V: *Od Rimljanov do Slovanov. Predmeti*, ur. Polona Bitenc, Timotej Knific, (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2001), kat. št. 277.

25 Grobna jama je bila pokrita z lapornatimi ploščami, tako kot velika večina starejšezelznodobnih grobov z Mosta na Soči. Žganina je bila posuta na dno grobne jame, žare ni bilo.

26 Marija Rutar, Most na Soči. *Varstvo spomenikov* 8 (1960/1961), 229; Drago Svoljšak, "Kronologija raziskovanj s topografskimi podatki." V: Gabrovec, Stane, Drago, Svoljšak, *Most na Soči (S. Lucia) 1*. Katalogi in monografije 22 (Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1983), 34. V poročilu je Marija Rutar (1960–1961: 229) zapisala, da je to parcelo že prekopal tržaški raziskovalec Carlo Marchesetti, na topografski karti (Drago Svoljšak, "Kronologija raziskovanj s topografskimi podatki," Sl. 18) pa je prostor označeno kot neraziskan.

prostoru je železnodobna, saj se območje nahaja znotraj areala prostranega železnodobnega grobišča. Rimljani so že v času romanizacije osnovali svoje pokopališče na desnem bregu Idrijce, zunaj naselbine.²⁷ S tem so poskusili izkoreniniti tradicijo pokopavanja na levem bregu Idrijce, kar jim je očitno le delno uspelo, ker je lokalno prebivalstvo tam še vedno posamično pokopavalo svoje pokojne.²⁸ Na to kaže tudi odkritje groba z Lipičarjevega vrta.²⁹ Čeprav je bil pokop izveden že stoletja po romanizaciji širšega prostora, je potrebno poudariti, da je iz obredja razvidno izrazito upoštevanje lokalnih, globoko zakoreninjenih posoških kulturnih vzorcev, ki so morda še odsev železnodobnih navad. Pokop je bil žgan, žganina je bila položena neposredno na dno grobne jame, brez uporabe žare, grob pa je bil prekrit in delno obdan z lapornatimi ploščami.

Odkritje rimskodobnega groba z Lipičarjevega vrta kaže, da je ta prostor na levem bregu Idrijce na Mostu na Soči verjetno arheološko še povsem nepregledan in je, kot lahko domnevamo glede na veliko globino vkopa za grobno jamo, ostal tudi nepoškodovan. V bližini odkritja obravnavanega groba je velika možnost obstoja neraziskanih železnodobnih in rimskodobnih grobov; predvsem slednji bi bili so za študij razumevanja prepleta lokalne in rimske kulture še kako zanimivi.

Katalog najdb

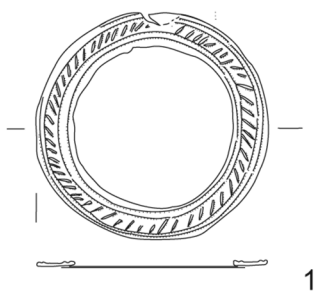
1. V kalup odlit svinčen okvir zrcala okrogle oblike, ob zunanjem in notranjem robu traku sta dve obrobi z motivom poševnih črt, zrcalcu pripadajo še drobci
 27. Svoljšak, Žbena Trkman. "Načini pokopa v prazgodovini Posočja." 87–89.
 28. Marchesetti, "Scavi nella necropoli di S. Lucia presso Tolmino," 3–320; Mlinar "Most na soči (S. Lucia di Tolmino): a century after Carlo Marchesetti," 325–338.
 29. Glede na lego obravnavanega groba in odkritij ostalih rimskodobnih grobov z ledine Repelc (prim. Mlinar, *Nove zanke svetolucijske uganke. Arheološke raziskave na Mostu na Soči 2000 do 2001*; Mlinar "Most na soči (S. Lucia di Tolmino): a century after Carlo Marchesetti," 325–338), lahko glavino rimskodobnih grobov domnevamo na najnižji rečni terasi Idrijce, medtem ko je središnji del starejšezelznodobnega grobišča obsegal predvsem drugo idrijsko teraso.
- konveksnega stekla. Zun. pr. 5,3 cm, notr. pr. 3,7 cm, db. 0,1 cm; inv. št. TM 2483.
 2. Železna trakasta pločevina z dvema luknjama, morda rezilo noža. Dl. 11,4 cm, š. do 3,3 cm; inv. št. TM 2484.
 3. Odlomki gornjega dela z delom ročaja in dna enoročajnega vrča peščene barve. Rek. pr. ustja 5,2 cm, rek. pr. dna 5 cm, inv. št. TM 2485.
 4. Odlomki gornje ploskve in del dna keramične pečatne oljenke oppečnate barve, verjetno vrste Loeschcke Xc. Ohr. dl. 8 cm, v. 3,9 cm; inv. št. TM 2486.
 5. Steklene jagode ogrlice. V celoti ohranjenih 46 jagod iz modre in prozorne steklene paste s pozlato, od teh je 7 bikoničnih modrih jagod, 1 cevasta modra jagoda, 1 drobna jagoda kvadraste oblike z modrimi, belimi in rdečimi črtami ter pozlačene eno in dvočlenaste sodčaste jagode. Pr. jagod od 0,3 do 0,8 cm; inv. št. TM 2487.

Povzetek

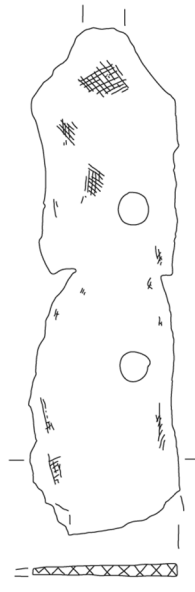
Na Mostu na Soči so leta 2016 arheologi Tolminškega muzeja na levem bregu Idrijce, na območju železnodobnega grobišča, raziskali žgan rimski grob, ki ga na osnovi pridatkov (svinčeni okvir zrcalca, odlomki keramične oljenke, steklene jagode, odlomki enoročajnega vrča) lahko opredelimo na konec 3. stol. n. št., lahko pa je tudi mlajši. Grob je eden redkih rimskih grobov, ki je bil odkrit na prostoru železnodobnega grobišča, saj so si Rimljani organizirali svoje pokopališče na desnem bregu Idrijce. Lokalno prebivalstvo očitno ni povsem prekinilo s tradicijo pokopavanja na tem prostoru, prav tako je zakoreninjenost železnodobne tradicije razvidna tudi v načinu pokopa in grobne konstrukcije.

Abstract

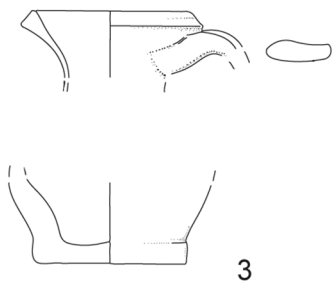
In 2016 the Tolmin museum archaeologists excavated roman cremation grave at the place of Iron Age necropolis on the left bank of Idrijca river. On the base of the grave goods (lead mirror frame, fragments of the oil lamp, glass beads, fragments of a jug) it can be dated to the end of the 3rd century AD, but it could be also younger. A grave is one of the rare roman graves discovered within Iron Age cemetery, because the Romans organized their own

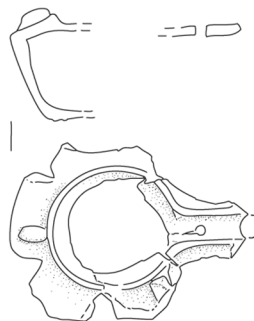
1

2

3

4

5

Tabla 1

graveyard on the right bank of Idrijca river. The local population obviously not fully terminated with the tradition of burying theirs on the left bank of Idrijca river; the Iron

Age tradition can be also seen from the type of burying and the form of a grave construction.

Literatura

- Baratta, Giulia. "Ars plumbaria Sardiniae? Gli specchietti in piombo del Museo Archeologico G.A. Sanna di Sassari: appunti preliminari per un catalogo generale," V *L'Africa romana, I luoghi e le forme dei mestieri e della produzione nelle province africane, Atti del XVIII Convegno di Studio*, ur. Marco Milanese, Paola Ruggeri, Cinzia Vismara, 1151–1168. Roma: Carocci 2010.
- Bertoncelj Kučar, Vladimira. "Nakit iz stekla in jantarja." *Arheološki vestnik* 30, (1979): 254–277.
- Bitenc, Polona. "Ogrlice." V: *Od Rimljanov do Slovanov. Predmeti*, ur. Polona Bitenc, Timotej Knific, 277, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2001.
- Buora, Maurizio. Magnani, Stefano. "Cornici in piombo per specchi da Aquileia e dal suo territorio." *Instrumentum* 41, (2015): 15–24.
- Casagrande, Claudia. "L'età Romana." V: *Belluno. Storia di una provincia dolomitica. Dalla preistoria all'epoca Romana* 1, ur. Paolo Conte, 217–322. Udine: Forum, 2013.
- Chevalier, Jean. Alain Gheerbrant. *Slovar simbolov. Miti, sanje, liki, običaji, barve, števila*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993.
- Corti, Carla 2016. "Cornici in piombo per specchi: nuovi ritrovamenti dall'Aemilia." *Quaderni Friulani di Archeologia* 25, (2015): 189–194.
- Gabrovec, Stane. Drago, Svoljšak. *Most na Soči (S. Lucia) I*. Katalogi in monografije 22, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1983.
- Guštin, Mitja. *Posočje v mlajši železni dobi = Posočje in der jüngeren Eisenzeit*. Katalogi in monografije 27, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1991.
- Horvat, Jana., Beatrice Žbona Trkman. "The 3rd century military equipment in south-western Slovenia." V: ur. Jana, Horvat. *The Roman army between the Alps and the Adriatic*. Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 31, 99–120. Ljubljana: ZRC SAZU, Institut za arheologijo, Založba ZRC, 2016.
- Istenič, Janka. *Poetovio, zahodna grobišča I. Grobne celote iz Deželnega muzeja Joaneuma v Gradcu = Poetovio, the western cemeteries I. Grave-Groups in the Landesmuseum Joaneum, Graz*. Katalogi in monografije 32, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1999.
- Knific, Timotej. "Pridatki iz ženskega groba." V: *Od Rimljanov do Slovanov. Predmeti*, ur. Polona Bitenc, Timotej Knific, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2001.
- Maggi, Paola. Beatrice Žbona Trkman 2007: "Tra Natisone e Isonzo: il territorio in età romana." V: *Le valli del Natisone e dell'Isonzo tra Centroeuropa e Adriatico*, ur. Monica Chiabà, Paola Maggi, Chiara Magrini, 59–77. Studi e ricerche sulla Gallia Cisalpina 20, S. Pietro al Natisone: Quasar, 2007.
- Marchesetti, Carlo. *La necropoli di S. Lucia presso Tolmino, scavi del 1884*. Trieste: Tipografia del Lloyd Austriaco, 1886.
- Marchesetti, Carlo. "Scavi nella necropoli di S. Lucia presso Tolmino." *Bollettino della Società Adriatica di Scienze Naturali in Trieste* 15, (1893): 3–320.
- Mlinar, Miha. *Nove zanke svetolucijske uganke. Arheološke raziskave na Mostu na Soči 2000 do 2001*. Tolmin: Tolminski muzej, 2002.
- Mlinar, Miha. "Most na soči (S. Lucia di Tolmino): a century after Carlo Marchesetti." V: *Carlo Marchesetti e i castellieri 1903 – 2003. Atti del Convegno Internazionale di Studi. Castello di Duino (Trieste), 14-15 novembre*, Fonti e studi per la Storia della Venezia Giulia, ur. Emanuela Montagnari Kokelj, 325–338, Trieste: Editreg, 2005.
- Mlinar, Miha., Rok Klasinc, Martina Knavs. "Zaščitne arheološke raziskave na Mostu na Soči leta 2001. Najdišča Maregova guna, Štulčev kuk in Plac." *Arheološki vestnik* 59 (2008): 189–208.

- Mlinar, Miha., Verena Perko., Beatrice Žbona Trkman. 2015: "Rimskodobne oljenke z Mosta na Soči: naselbina, grobišče II, najdišče Repelc." *Goriški letnik* 37–38 (2013–2014): 115–123.
- Petru, Sonja., Peter Petru. *Neviodunum (Drnovo pri Krškem)*. Katalogi in monografije 15. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1978.
- Rutar, Marija. Most na Soči. *Varstvo spomenikov* 8 (1960/1961): 229.
- Spasić, Dragana. "Antička olovna ogledala iz Narodnog muzeja u Požarevcu = Antique Lead Mirrors from the National Museum in Požarevac." *Viminacium* 10, (1995): 29–68.
- Svoljšak, Drago. "Kronologija raziskovanj s topografskimi podatki." V: Gabrovec, Stane., Drago, Svolfjšak. *Most na Soči (S. Lucia) 1*. Katalogi in monografije 22, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1983.
- Svoljšak, Drago. "Most na Soči (S. Lucia) I. Zgodovina raziskovanj in topografija = Storia delle ricerche e topografia." V: Gabrovec, Stane., Drago, Svolfjšak. *Most na Soči (S. Lucia) 1*. Katalogi in monografije 22, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1983.
- Svoljšak, Drago. "Posočje v bronasti dobi." *Arheološki vestnik* 39/40 (1988/89): 367–386.
- Svoljšak, Drago. "Zametki urbanizma v železnodobni naselbini na Mostu na Soči." *Arheološki vestnik* 52 (2001): 131–138.
- Svoljšak, Drago., Beatrice Žbona Trkman. "Načini pokopa v prazgodovini Posočja." V: *Materiali* 20 (1985): 87–89.
- Teržan, Biba., Neva Trampuž. "Prispevek h kronologiji svetolucijske skupine." V: *Arheološki vestnik* 24, (1973): 416–460.
- Teržan, Biba., Francesca Lo Schiavo., Neva Trampuž Orel. *Most na Soči (S. Lucia) 1*. Katalogi in monografije 23/1, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1984.
- Teržan, Biba., Fulvia Lo Schiavo, Neva Trampuž Orel. *Most na Soči (S. Lucia) 2*. Katalogi in monografije 23/2, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 1985.
- Uboldi, Marina. "Specchietti simbolici in vetro e piombo dalle necropoli milanesi dell'Università Cattolica e di via Madre Cabrini." V *Archeologia classica e post-classica tra Italia e Mediterraneo. Scritti in ricordo di Maria Pia Rossignani*. Contributi di archeologia 8, ur. Silvia Lusuardi Siena et al., 97–106. Milano: Vita e Pensiero, 2016.
- Vidrih Perko, Verena. Aleksandra Nestorović, Ivan Žižek. *Ex Oriente Lux: Roman lamps from Slovenia. 4th International Congress of ILA on Lamps*. Ptuj: Pokrajinski muzej Ptuj Ormož, 2012.